

28.5.2024

Tasavallan presidentin asetus pelastustoimen ansiomitaleista

Yleisperustelut

Taustaa

Pelastustoimeen liittyviä ansiomerkkejä ovat paloristi sekä väestönsuojelun ansiomitalit.

Palorististä säädetään asetuksessa palontorjunnan ansiomerkistä (478/1942) sekä sisäministeriön päätöksessä palorististä (486/1944). Paloristi voidaan antaa tunnustukseksi kunnostautumisesta sammutus- tai pelastustyössä sekä palkinnoksi ansiokkaasta palveluksesta palokunnassa tai muussa palontorjuntatyössä. Paloristi voidaan antaa myös henkilölle, joka asiantuntemuksellaan tai muulla tavalla on tehokkaasti avustanut palontorjuntatyötä. Paloristejä on myönnetty 1940-luvulta lukien vain 243 kappaletta. Paloristin myöntämiskäytäntö on ollut tiukka eikä siihen ole tarkoitus tehdä muutosta. Paloristejä on käytännössä myönnetty pelastustoimessa valtakunnallisia tai erittäin merkittäviä alueellisia ansiota omaaville pelastustoimen toimijoille. Paloristin antamisperusteena voi käytännössä olla myös poikkeuksellinen kunnostautuminen pelastustoimen kenttätehtävissä.

Väestönsuojelun ansiomitaleista säädetään asetuksessa väestönsuojelutyöstä annettavasta ansiomitalista (584/1942). Väestönsuojelun ansiomitaleja on kaksi eri luokkaa ja niiden myöntöperusteena on ansioituminen väestönsuojeluun varautumisessa ja sodanaikaisessa väestönsuojelussa.

Pelastustoimen palkitsemisjärjestelmää ehdotetaan laajennettavaksi. Paloristin myöntämiskäytännön takia mahdollisuutta palkita pelastustoimen tehtävissä ansioituneita henkilöitä, jotka selkeästi ansaitisivat tunnustusta toiminnastaan pelastustoimen hyväksi, mutta jotka eivät kuitenkaan täytä paloristin myöntämiskäytännön kriteerejä, ei pelastustoimen valtiollisten huomionosoitusten osalta ole. Tämän vuoksi paloristin oheen ja keskinäisessä järjestyksessä sen alapuolelle esitetään perustettavaksi uusi pelastustoimen ansiomitali, joita olisi kahta eri luokkaa ja joita myönnettäisiin pelastustoimen tehtävissä ansioituneille henkilöille, jotka eivät kuitenkaan täytä paloristin myöntämiskäytännön kriteereitä. Pelastustoimen ansiomitaleita myönnettäisiin etenkin pelastustoimen kenttätehtävissä, pelastustoiminnassa ja onnettomuuksien ehkäisytehtävissä, ansioituneille pelastuslaitosten ja sen sopimuspalokuntien henkilöstölle sekä pelastustoimen järjestötoimijoille ja keskeisille yhteistyötahoille pelastustoimen viranomaisyhteistyössä ansioitumisesta.

Sisäministeriön pelastusosasto on tilannut heraldikolta piirustukset uusiksi pelastustoimen 1. luokan (kullattu) ja 2. luokan (hopeinen) ansiomitaleiksi.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@gov.fi
www.intermin.fi

Säädösperusta

Julkisen arvonnannon osoituksista annetun lain (1215/1999) 2 §:n mukaan tasavallan presidentin asetuksella voidaan säätää arvonimistä samoin kuin tasavallan presidentin, valtioneuvoston tai valtion muun viranomaisen päätöksellä myönnettävistä muista julkisen arvonnannon osoituksista, kuten kunniamerkeistä ja ansiomerkeistä, sekä niiden myöntämisen ja peruuttamisen edellytyksistä. Presidentti päättää yksittäistä arvonimeä tai muuta julkisen arvonnannon osoitusta koskevasta asiasta, jollei päätöksen tekoa ole säädetty muun viranomaisen tehtäväksi. Presidentti tekee päätöksen valtioneuvostossa ilman valtioneuvoston ratkaisuehdotusta.

Taloudelliset vaikutukset

Asetuksella ei olisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Pelastustoimen ansiomitalit hankittaisiin sisäministeriön pelastusosastolle osoitetuilla määrärahoilla.

Asetuksen valmistelu

Asetus on valmisteltu virkatyönä sisäministeriössä.

Lausuntopalaute...

Laintarkastus...

Yksityiskohtaiset perustelut

1 §

Pykälän 1 momentissa todettaisiin informatiivisesti, että vuonna 1942 perustetusta palorististä säädetään erikseen. Uutena palkitsemismuotona säädettäisiin pelastustoimen I ja II luokan ansiomitaleista, jotka olisivat ansiomerkkien keskinäisessä järjestyksessä paloristin alapuolella.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin pelastustoimen ansiomitalin myöntämisen perusteista. Pelastustoimen I luokan ansiomitali myönnettäisiin pelastustoimen tehtävissä erityisen ansioituneille ja pelastustoimen II luokan ansiomitali pelastustoimen tehtävissä ansioituneille henkilöille. Ansiomitali voitaisiin myöntää myös muulle henkilölle ja organisaatiolle pelastustoimen hyväksi tehdystä ansiokaasta työstä.

Pykälän 3 momentin mukaan pelastustoimen tehtävässä surmansa saaneen lähiomaiselle voitaisiin luovuttaa pelastustoimen ansiomitali muistona säilytettäväksi. Säännös vastaa palontorjunnan ansiomerkistä annetun asetuksen (478/1942) 4 §:ssä säädettyä.

Pykälän 4 momentissa todettaisiin, että ansiomitalin ohella annetaan omistuskirja.

2 §

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että pelastustoimen ansiomitalin myöntäisi sisäministeri sisäministeriön pelastusylijohtajan esityksestä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että esityksiä pelastustoimen ansiomitalin myöntämisestä voisivat tehdä keskeisiä ansiomitalien saajia edustavina tahoina hyvinvointialueiden pelastuslaitokset ja pelastusalan järjestöt. Esityksiä voisivat tehdä myös aluehallintovirastot, Pelastusopisto sekä pelastustoimen viranomaisyhteistyössä toimivat virastot ja laitokset, kuten Hätäkeskuslaitos.

3 §

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että sisäministeriö pitäisi luetteloa pelastustoimen ansiomitalin saaneista. Luettelon avulla voitaisiin varmistaa, ettei mitalia myönnettäisi samalle henkilölle kahteen kertaan. Henkilötietojen käsittelyyn sovellettaisiin tietosuojalainsäädäntöä.

4 §

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi pelastustoimen ansiomitalien ulkoasusta. Pykälän 1 momentin mukaan pelastustoimen I luokan ansiomitali valmistettaisiin kullatusta metallista ja II luokan ansiomitali hopeasta. Mitali olisi läpimitaltaan 32 millimetriä. Mitalin etupuoella olisi kohokuvana kahdeksansakarainen palokuntatähti, jonka keskellä mustalla pohjalla olisi kaksi palokuntakirvestä ristissä ja niiden päällä liekillinen soihtu. Heraldikaltaan pelastustoimen ansiomitali mukailee paloristin heraldiikkaa.

Pykälän 2 momentin mukaan ansiomitaliin kuuluisi 27,5 millimetriä leveä nauha, jonka reunoilla olisi vaaleansiniset pystyjuovat ja keskellä olisi keltaisilla pystyjuovilla reunustettu punainen pystyjuova.

Pykälän 3 momentissa todettaisiin, että pelastustoimen ansiomitalit ja niihin kuuluva nauha olisivat pykälän alla olevan kuvan mukaiset.

5 §

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että pelastustoimen ansiomitalia kannettaisiin rinnassa muiden kunniamerkkien tapaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että virkapuvussa ansiomitalin nauhaa voitaisiin kantaa myös nauhalaatassa, kuten käytäntönä on virkapukuja käyttävissä organisaatioissa.

6 §

Pykälässä ehdotetaan, että sisäministeriö antaisi tarvittaessa tarkempia ohjeita asetuksen soveltamisesta. Ohjeet voisivat koskea esimerkiksi mitaliesitysten tekemistä ja niiden sisältöä.

7 §

Asetuksen olisi tarkoitus tulla voimaan 1 päivä tammikuuta 2025.